Пољопривреда на овим просторима представља традиционалну дјелатност, саставни је дио живота сеоског становништва и пружала је могућност опстанка за сеоско становништво. Новац остварен радом у пољопривреди користи се за подмиривање свих трошкова насталих у домаћинству с минималним повратом улагања у пољопривредну производњу.

Пољопривредна производња на подручју општине Калиновик има сва обиљежја планинске пољопривреде. Цијене пољопривредних производа опадају ради удаљености мјеста производње од тржишта, а цијене репроматеријала и средстава производње расту. Неповољни климатски фактори, нижа плодност земљишта, уситњеност парцела, неријешени власнички односи смањују могућност примјене савременијих технолошких рјешења у производњи. Непостојање прерађивачких капацитета на подручју општине и ближем окружењу, недостатак стручних служби, неповезаност произвођача са тржиштем отежавају пласман прозвода из примарне пољопривредне производње и онемогућавају успјешнији развој пољопривреде.
Неповољне природне и организационе околности условљавају низак степен интезивности и чине робу произведену у планинским газдинствима неконкурентном у поређењу с производима у равничарском дијелу.
Иако оптерећена мноштвом неповољности загорска домаћинстава производе: јагњетину, кајмак, сир, мед, кромпир, ракију од крушке ... ови производи су одавно заузели мјесто на богатим трпезама изван калиновачког подручја.

**Природни и други ресурси**

Територија општине Калиновик заузима 68 468 ha, што чини 2,76% територије Републике Српске. Обрадивом земљишту припада 1,25% обрадивог земљишта Р.С., пашњачке површине заузимају 7,67% пашњака Р.С., док шумско земљиште чини 2,15% шумског земљишта Р.С. и 3,73% неплодног.
У наредној табели дат је преглед земљишних површина по бонитетској класификацији и секторима својине.

Табела1. Површина административне општине Калиновик по секторима својине

| Сектор |
|---|

| својине |
|---|

| Површина | | |
|---|---|---|
| у | ha | |

| Од | тога |
|---|---|
| Оранице | |
| воћњаци | |
| виногради | |
| ливаде | |
| пашњаци | |
| Рибњаци | |
| трстици | |

шумско

неплодно

Приватни

14756

2589

6

/

5782

3985

/

/

1915

479

Државни

53712

674

/

/

2313

| |
|---|
| 25602 |
| / |
| / |
| 20842 |
| 4281 |
| Укупно |
| 68468 |
| 3263 |

6

/

8095

29587

/

/

22757

4760

Већина земљишта налази се на високо-планинском рељефу изнад 1000 м/н.в., док се свега 2,6% 1878 ха налази испод 700 м/н.в. преко 90% земљишта је експонирано у различитом степену. Заступљени су сљедећи типови земљишта: камењари, рендзине, ранкери, смеђа земљишта са својим варијететима, мочварно глејна земљишта, алувијална земљишта те њихови мозаици.

Обрадиво земљиште је заступљено са 11 364ha или 16,5%, од тога 8 377ha (73,7%) налази се у приватном власништву. Од укупно 3 263 ha ораница 80% је у приватном посједу. Пашњаци се простиру на 29 587ha што чини 43,21% површине општине. Укупно пољопривредних површина има 40 951 ha или 59,81%.

Пољопривредна производња на оранicама је скромна. Од жита успијевају: јечам, раж, зоб и пшеница. Данас је гајење жита напуштено и обрађује се око 200 ха годишње. Највише је заступљена садња кромпира. Површине под дјетелинама и вјештачким ливадама стално се повећавају.

Сточарство је дјелатност пољопривреде која има традиционалан карактер на овим просторима, представљало је основно занимање и чинило највећи дио прихода становништва. Највише се гаје овце, говеда и пчеле док је гајење коза и коња сведено на минимално.

Примијетан је тренд опадања сточарства по свим врстама. Према доступним подацима видљиво је варирање броја гајене стоке на што су утицала друштвена догађања а посебно ратови. Највећи број оваца гајио се шездестих година прошлог вијека и износио је око 50000 грла упривatном посједу. Овоме треба додати и овце гајене у друштвеном сектору и земљорадничким задругама око 10000 грла.

Због пространих пашњачких површина од давнина су сточари из херцеговине –хумљаци изгонили стоку на Трескавицу и Зеленгору. Та сточарска кретања поред привредног имала су и значајан куртуролошки утицај. Данас је љетни излазак у катуне и колибе у потпуности напуштен од чега је само остало сјећање на хумљаке.

Носиоци пољопривредног развоја била су државна предузећа те су и основна средства била у државном власништву само су мијењала друштвеног титулара. Највећи пољопривrњедни ресурс општине је подручје Гвозна и фарма оваца на Павловцима са пратећим објектима. Ова фарма изграђена је 1984.године за интезивни узгој оваца а састији се од: два овчарника капацитета по 500 грла, један овчарник од 300, гаража за механизацију, сјеник капацитета 300 Т кабасте хране и управна зграда. Земљишни

ресурси, објекти и опрема су дуже времена изван своје намјене. Општинска власт настоји да ове ресурсе стави у функцију чиме се ствара могућност да се на њима формира огледна фарма и буде покретач интезивније овчарске производње.

Према подацима АПИФ-а за 2011. годину у 196 регистрованих пољопривредних газдинстава гаји се: 1380 говеда, 6387 оваца и 1305 кошница пчела. Процјењује се да има још око 30% нерегистрованих газдинстава.

Садашњи фонд оваца процјењује се на око 6500 грла искључиво у приватном посједу код око 100 домаћинстава. Врло мало је грла у чистој крви, гаји се праманка која је укрштана са продуктивнијим расама. Овчари се углавном опредјељују за производњу јагњећег меса док су приходи од млијечних прерађевина и вуне ниски.

Гајење говеда доживљава квалитативне преображаје. Садашњи број говеда је 1700 грла. У расном погледу највише су заступљена грла у типу гатачке и сименталске расе. Примијетно је да одгајивачи посвећују већу пажњу зоохигијенским условима и исхрани што у пракси доноси већу добит.

Пројекти реализовани посљедњих година допринијели су интезивирању пољопривредне производње. Вршене су обуке везане за производњу млијека, интезивнији узгој оваца, организоване посјете напреднијим произвођачима у региону и посјете сајмовима и изложбама. Знатан дио произвођача је излагао своју стоку на Регионалним и Републичким изложбама стоке као и пољопривредне производе гдје су освојили награде.

Откуп млијека реализује се већ шест година и представља примјер како се организовано рјешава вишак производа примарне пољопривредне производње. У току су покушаји да се организовано врши откуп и стварање капацитета за регионални центар за прераду вуне.

Организације које се баве пољопривредом на подручју општине Калиновик су: Удружење пољопривредних произвођача Калиновик и Удружење пчелара „Калиновачка пчела“.